

Jiří Březina

PROMLČENÍ

motto

česká detektivka

motto

Jiří Březina
PROMLČENÍ

Praha 2015

© Jiří Březina, 2015
Cover © Vendula Volkmerová, 2015

ISBN 978-80-267-0443-0

*Mé ženě, která je první
a v mnoha případech také poslední
čtenářkou mých příběhů*

*Tato kniha nepopisuje skutečné události ani místa.
Je však některými skutečnými událostmi a místy
inspirovaná.*

*Mým cílem není vyvolat debatu, měnit názory ani
přesně vykreslit určitá období historie této země.*

Chtěl jsem jen napsat detektivní román.

Prolog

Vlakové kupé bylo prázdné. A přetopené. Tomáš Volf se vysvlékl do trička a nohy položil na protější sedačku. Tmavá, vínově červená koženka to přežije, zjevně už zažila horší věci.

Cesta do Prahy potrvá dvě hodiny. Tomáš je musí využít. Připravit se. Ještě jednou se na to podívat. Otevřel papírové desky na dokumenty. Bral do ruky jednotlivé papíry a zažloutlé fotografie a kladl je na sedadla vedle i naproti sobě.

Ještě dvě hodiny. Vytáhl cigaretu a nervózně ji žmoulal v prstech. Rád by si zapálil, ale musí to vydržet. Soustředit se.

Byl tak zabraný do myšlenek, že si nevšiml, jak se prosklené dveře kupé odsunuly.

„Kontrola jízdenek.“

Tomáš si zmateně prohrábl vlasy. Pak se začal prohledávat.

„Tady se nekouří, to je vám, doufám, jasný. Ty nohy dejte laskavě dolů. A tyhle poznámky si taky srovnejte, nejste ve vlaku sám,“ ukázal průvodčí na papíry všude kolem. Pohled mu uvízl na fotkách. Zarazil se.

Tomáš si ho pobaveně změřil. Co se asi tomu nádražákovi honí hlavou? Vidí hubeného mladíka, dlouhou černou hřívu skoro do poloviny zad. Černé

tričko s kozlí hlavou v pentagramu. Vidí ty fotky s detailními záběry.

Průvodčí znatelně pobledl. Tomáš se mu nedivil. Přelétl očima fotografie. Už se s nimi sžil, už v něm dávno nevyvolávaly žádné emoce. Ale pro toho chlapa to musí být šok. Cákance černé krve na linoleu, spleené vlasy na obličejích...

„Tady to mám,“ zamával průvodčímu před očima koženým pouzdem na doklady.

Muž po něm rychle sáhl. Bylo vidět, že se těší, až to bude mít za sebou. Tenhle satanista s obrázky mrtvol se mu vůbec nelíbil. Zlatí ochmelkové a bezdomovci, u nich člověk aspoň ví, na čem je.

„S tímhle jízdne neplatím, je to tak?“ ujišťoval se Tomáš.

Průvodčí roztržitě přikývl, beze slova mu vrátil doklady a rychle zmizel na chodbě vagonu.

Část první

Kdyby to Tomášovi vadilo, asi by na svém vzhledu trochu zapracoval. Přece jen už mu pomalu táhlo na třicet. Jenže se z nějakého neznámého vnitřního puzení odmítal vzdát identity, kterou přijal za svou během dospívání. Metalová muzika byla příliš silnou částí jeho osobnosti, než aby ji odložil spolu s tričky oblíbených kapel a dlouhou hřívou. A v neposlední řadě se mu líbilo, jak klame tělem.

Policajta by za tou maskou nikdo nehledal. Proto pokaždé, když ukázal služební průkaz, měl Tomáš na své straně moment překvapení.

Ne že by měl v poslední době možnost té výhody využívat. Ale na toho ajznboňáka to zafungovalo.

Vlak zastavoval. Podíval se ven. Těšil se, až si bude moct zapálit. Skrz zaprášené okénko viděl nápis *Praha-Vršovice*. Už jen pár minut a bude na pražském hlavním nádraží.

Z nástupiště se na něj zubil Ondřej Novotný. Tedy nikoli osobně, ale z reklamních ploch Liberální strany. *Zavedeme pořádek*, říkalo jedno heslo. *Ulice beze strachu*, sliboval druhý plakát. Novotný na nich vypadal jako mafián, což dodávalo postavě stínového ministra vnitra lehce ironický nádech.

Tomáš se ušklíbl. Nedovedl pochopit, kdo může tyhle lidi volit.

Před hlavním nádražím hladově vykouřil cigaretu. Vzduch byl vlhký a studený, jen pár stupňů nad nulou. Jednolitá mlhavá šed' zalila celé nebe. Nádherný den na to, vzít si dovolenou a vyrazit do Prahy, pomyslel si Tomáš a vydal se na tramvaj.

Tašku s dokumenty držel pevně u těla. Byl trochu nespokojen z toho, že ty zašlé papíry vyrval z nehybného světa archivu a táhne je s sebou na zapovězenou vycházku. Stejně už na nich nikomu nezáleží, ujišťoval se. Jejich informační i úřední hodnota je nulová.

Ale nemusí tomu tak být napořád. Záleží na tom, co se dozví od Novotného.

§ § §

„Každý policista má u mě dveře vždycky otevřené, pane Volfe.“ Novotného úsměv byl o vteřinu delší a stisk ruky o něco silnější, než by bylo přirozené. Naživo působil snad ještě méně sympaticky než na předvolebních plakátech.

Obtloustlý, brunátný papaláš. Drahé sako, pod ním polokošile, pod polokošilí polštářovité břicho. Moderní brýle, které na jeho obličej působily nepatřičně. Určitě se oblékal na doporučení nějakého stylisty, podle jehož názoru by měl pan politik vypadat moderně a dynamicky.

Teď seděl za svým designovým stolem, prostým jakýchkoli propriet naznačujících práci, a zubil se na Tomáše tím naučeným profesionálním šklebem. Za prosklenými dveřmi politikovy kanceláře se to

míhalo samými překofoinovanými marketingovými experty a podivnými šibry, zjevně patřícími k volebnímu štábu liberálů. Ale tady uvnitř byl klid.

„Jak vám mohu pomoci?“ Novotný se podíval na hodinky.

Tomáš věděl, že musí postupovat obezřetně. Do předčasných voleb zbývá už jen pár týdnů. Pokud se průzkumy nemýlí, stane se z Novotného Tomášův nejvyšší nadřízený. Ministr vnitra.

„Děkuji, že jste mě nakonec přijal. Snad mi pomůžete zorientovat se v problematice.“

„Prý jste přijel kvůli nějakému starému případu.“

„Ano, psal jsem vám to v mailu.“ Tomáš otevřel tašku. „Dělám pořádek ve spisech na krajském ředitelství a narazil jsem na tohle. Pasečky, rok 1991.“

Zkoumavě na Novotného pohlédl. Politik nerea- goval. Tvářil se nezúčastněně. Jako člověk, který to jméno slyší poprvé.

Tomáš si vzpomněl na posledních několik týdnů, kdy se s tímhle mužem pokoušel spojit. Když sem volal, nikdy Novotného k telefonu nedostal, mluvil vždycky jenom s lidmi, jejichž úkolem snad bylo všechny hovory na něj odrážet.

Na e-mailu mu Novotný také neodpovídal. Potom Tomáš ve zprávě zmínil to místo. Pasečky. Odpověď dorazila během několika minut. Zamítavá.

Tomáš se nevzdal. Byl korektní, ale neústupný. Doprošoval se tak dlouho, dokud neobdržel neurčitý e-mail, který, přestože tak pravděpodobně nebyl míněný, se dal vyložit jako pozvání.

E-mail přepsal na Novotného asistentku. Připo-

žil žádost o domluvení termínu schůzky. A vyšlo to. To bylo přede dvěma týdny.

„Ten spis, kvůli kterému jsem přijel, není úplný. A podle záznamů jste si ho naposledy vyžádal vy.“

„Skutečně?“ Teď se Novotný na chvíli zadíval ke stropu a vypadal, že se konečně rozpomíná. „Asi máte pravdu. Ale to už je pěkných pár let.“

„To je. Díval jste se na to v roce 2009. Chtěl bych se vás na ten případ zeptat, doplnit si pár podrobností.“

Novotný rozhodil rukama. „Ale beze všeho, ptejte se. Jen nemohu slíbit, že si na všechno vzpomenu.“

Tomáš se usmál. „To chápu. Proč jste si tenkrát ten spis vlastně vyžádal ke studiu?“

Novotný vstal a popošel ke skříni. Sáhл za hradbu pověšených sak a s mírně provinilým úsměvem vytáhl lahev whisky a dvě skleničky. Když se setkal s Tomášovým odmítavým pohledem, jednu skleničku zase vrátil a nalil jen sobě.

„Chtěl jsem si to po letech znovu připomenout. Zavzpomínat na svůj první případ...“

2

„Nemějte strach, pane magistře, do toho se dostanete. Ve škole by vás tohle stejně nenaučili, je to o lidech!“ říkali mi na odboru, když jsem se snažil zjistit, v čem bude spočívat má práce. Mé znalosti fungování policejních složek byly nulové. A vědomosti o principech mezinárodní policejní spolupráce by s trochou nadsázky vykazovaly záporné hodnoty.

Léto roku 1991 bylo ve znamení změn. V srpnu se z hlavní správy SNB mělo stát policejní prezidium a z Veřejné bezpečnosti policie. Hodně lidí odcházelo, nejen od nás, ale ze všech úrovní organizace. Na podzim téhož roku měl začít platit lustrační zákon a zanedlouho po něm ještě jeden, určený přímo policii.

Někteří zaměstnanci si to spočítali předem a závčas opouštěli palubu. To všechno jen pár měsíců poté, co se Československo opět stalo členskou zemí Interpolu.

Pro ty z nás, kteří na hlavní správu přišli jako nováčci (a ještě více pro ty, kteří zůstali), to znamenalo spoustu práce. Výsledkem byl několik měsíců trvající zmatek. Stoly byly zavaleny žádostmi o vydání, složkami k jednotlivým případům a nesčetnými formuláři. Telefony drnčely a faxy bzučely jako o život.

Já jsem měl jako absolvent germanistiky na starosti německy mluvící sousedy, ale vypomáhal jsem, kde se dalo. Nešlo o nic dobrodružného ani náročného, byla to

pouhá administrativa. Někde v Bavorsku chytli zloděje, my jsme vyřídili papíry a výtečník se vracel do mateřské náruče své rodné země. A když nastal problém, předali jsme to právnímu oddělení.

Malou, tmavou kancelář s otlučeným nábytkem jsem sdílel s kolegyní Miluškou, která k vybavení kanceláře náramně ladila. Byla to postarší, seschlá a nedůtklivá úřednice. Svě práci rozuměla, ale nepatřila k lidem, kteří by se v práci udřeli.

Nikdy jsme si nepřestali vykat, nikdy jsme spolu nebyli na obědě, mluvili jsme, jenom když jsme museli. Nikdy mi nepřirostla k srdci. Já jí koneckonců také ne. Ale její přítomnost mi nevadila, zvykl jsem si na ni stejně jako na ten nábytek.

K mé pracovní pozici se ty kulisy dokonale hodily, stejně jako vcelku jednotvárná a rutinní práce za stolem. Ovšem jednoho dne si mě nechal zavolat ředitel našeho odboru podplukovník Doubrava. Měl pro mě úkol v terénu.

Podal mi útlou složku. Na hlavičce bylo uvedeno číslo krajské správy, 1. oddělení obecné kriminality. Takže násilný trestný čin. První případ a hned tohle.

§ § §

V zapadlé vsi na hranicích došlo k úmrtí starého muže. Sebevražda oběšením, dopis na rozloučenou, provaz zavěšený na hák lustru, podkopnutá židle v kuchyni. Osamělý, všemi opuštěný stařík, dožívající uprostřed rozpadajícího se domu. Smutný obrázek, který se tu a tam naskytne každému policajtovi.

Ovšem jenom na první pohled. Dopis psal s největší pravděpodobností skutečně zemřelý, avšak kriminalisté z výjezdové skupiny na místě rychle identifikovali několik podezřelých prvků. Pokud byla tohle sebevražda, tak s ní starému pánovi někdo vydatně pomohl.

Jan Zahradka, jak znělo jméno oběti, byl dědek nad hrobem. Dům byl plný starého, zaprášeného harampádí, které se tam nashromáždilo během celých desetiletí.

V kuchyňském dřezu se válelo plesnivé nádobí, stařík si zřejmě na hygienu nepotrpěl. Všechno bylo špinavé, zašlé, hrnce připečené. Na umatlané kuchyňské lince však stály dva vycíděné hrnky. Dva hrnečky, snad od kávy, na kterých si někdo dal opravdu záležet.

Teoreticky se v místnosti mohly v jednu chvíli nacházet dvě osoby, pijící kávu. A jedna z těch osob mohla mít zájem na tom, aby po ní nezůstaly stopy v podobě otisků prstů na hrnku.

Stopy zápasu ani násilného vniknutí nalezeny nebyly. Ovšem poloha použité židle mírné podezření vzbuzovala. Při standardním průběhu sebevraždy tohoto typu pod sebou nebožtík židli spíše povalí, než aby ji odkopl. Takže buď se do toho pan Zahradka na poslední chvíli opřel, nebo mu židli někdo s gustem poslal až pod okno, dobrý metr od původní pozice.

Nejzajímavějším nálezem byl asi samotný provaz. Šlo o zcela nové a dosud nepoužité umělé lano, přesněji „polypropylenový motouz o síle 7 mm a délce 174,5 cm“. Barva bílá, vetkaný modrý svazek, vytvářející dojem spirály. Vzhledem ke skutečnosti, že v polorozpadlé stodole bylo na hřebících pověšeno pět konopných nebo lněných lan různého stáří, tloušťky a délky, to bylo podezřelé.

A i když si člověk připustil, že mrtvý dospěl k závěru, že když už se věšet, tak na novém provazu, pořád to nehrálo. Kde je zbytek lana? Že by Zahrádka šel do obchodu, poručil si lano tak akorát na oběšení a prodavač mu odpověděl: „Sto pětasedmdesát čísel, to si lidi tak berou, když se věšej“?

Ne, ten motouz byl odříznutý, svědčily o tom nálezy kousků vlákna na podlaze. Někde musí být zbytek.

Vyšetřovatelé nechali provaz pořádně prolustrovat. A dozvěděli se, že jde o výrobek, který nepochází z Československa a ani se, pokud známo, v Československu neprodává. Jde o italský produkt světoznámé firmy Montedison, nástupce legendární společnosti Montecantini, která kdysi polypropylen, z něhož bylo lano vyrobené, přivedla ke komerčnímu využití.

Motouz se prodává v běžných obchodech s domácími potřebami napříč západní Evropou, přičemž největším odběratelem je jistá distribuční společnost z Vídně, která ho posléze rozváží do rakouské maloobchodní sítě.

Tohle má být ta rakouská stopa? říkal jsem si, když jsem případ studoval. Byl jsem si ale jistý, že tohle samo by asi nespustilo sled událostí, na jehož konci musím já jet až do pohraničí.

Na místě byla totiž nalezena ještě jedna rakouská stopa, tentokrát v pravém smyslu toho slova. Před domkem pana Zahrádky parkoval vůz zahraniční výroby, obutý do pneumatik zahraniční výroby. A z toho vozu vystoupil muž, který byl taktéž obutý v zahraničí. Pneumatiky byly vyrobeny v továrně Michelin, boty nesly tři pruhy značky Adidas a měly velikost 43. Tak pravily výsledky trasologie.

Zda byl i tajemný host zahraniční výroby, jisté nebylo, ale během vyšetřování v terénu zjistili kriminalisté zajímavou věc.

Po okolních osadách jezdí asi třicetiletý Rakušan. Řídí černé audi. Zastavuje u domů a fotografuje si je. Hlavně ty staré, co zůstaly po Němcích. A ruiny kostelů a zbytky hřbitovů. S lidmi prakticky nemluví, jenom fotí.

3

Tomáš Volf pozorně poslouchal a v duchu si odškr-
tával jednotlivá fakta. Zahrádkovu vraždu studoval
ještě před chvílí ve vlaku. S úlevou musel konstatovat,
že Novotného vzpomínky s obsahem spisu souhlasí.

Představoval si, jestli by i on dokázal po tolika
letech popsat nějaký svůj případ. Ale jestli jsou Paseč-
ky Novotného prvním případem, určitě se mu vryly
do paměti hlouběji. Tomáš na Polednici taky nikdy
nezapomene, tím si byl jistý.

Novotný mluvil hezky, v hlase měl takovou zvláš-
tní melancholii, skoro jako by i ta mrtvola byla nějakou
hezkou vzpomínkou na mládí. Mluvit uměl, uměl
také zaujmout, jako jakýkoli zkušený politik. A stej-
ně jako všichni politici uměl zamlčovat nepříjemné
details, opisovat nevhodné okolnosti, prozrazovat
jenom polovinu skutečnosti.

Tomášovi se vybavilo několik novinových titulků
z doby, kdy byl Novotný náměstkem na minister-
stvu. Skandály, kšeftíky, divní lidé. Taky se z toho
vykroutil, vymluvil, vylhal.

Tomáš si byl jistý, že Novotný ani jemu neříká
všechno.

„Vás poslali do terénu jako styčného pracovníka.
K vyšetřování vraždy. Proč zrovna vás – s prominu-
tím řadového úředníka?“

Novotný pokrčil rameny. „Tak to prostě bylo. Musíte pochopit, že byla jiná doba.“

„To chápu, ale přesto mám pocit, že by takového eléva nenechali...“

„Poslyšte, že tohle říkáte zrovna vy, pane Volfe...“, skočil mu do řeči Novotný. „Vám přece taky hodili na krk vyšetřování těch vražd. Byla toho plná televize. Polednice, tak mu říkali, ne?“

Tomáš zalupal po dechu. Tohle nečekal. Netušil, že Novotný ví, že Polednice byl jeho případ. „Jenže to se nevědělo, co se z toho vyvrbí, navíc já byl na kriminálce, takže to dávalo smysl.“

Novotný se usmál. „Jen se nerozčilujte. Moc dobře si pamatuju, proč na tom vašem oddělení nabírali takhle mladé lidi. Protože to tam rozprášila inspekce. Bylo to prožrané korupcí. Dostal jste se k tomu, protože nebyli lidi.“

Tomáš mlčel.

„A tenkrát to bylo podobné. Taky nebylo dost lidí. A ti, co zůstali, neměli s některými věcmi zkušenosti. Třeba s rakouskými policisty.“ Novotný se podíval na dno své sklenky. „Ale to se musíme vrátit ještě do Prahy, kdy mi podplukovník Doubrava ten úkol přiděloval.“

§ § §

„Pane magistře,“ začal obligátně. Na mém titulu všechny něco přitahovalo, protože mi tenkrát jinak neřekli. Možná si mysleli, že jsem právník. „Kolegové na kraji mají s tím případem v Pasečkách menší problém. Požádali

o přeshraniční vyšetřování a Rakušáci jim tam chtějí poslat svého člověka. A oni teď žádají, abychom jim poslali někoho, kdo se jim o toho Rakušáka postará.“

„To je od vás velmi... Ale já jsem tu jenom chvíli, dělám referenta, jenom přeposílám dokumenty. Nejsem vyšetřovatel,“ koktal jsem.

Mávl rukou. „Poslyšte, to je v tuto chvíli úplně jedno. Rakušákům se asi něco nezdá, chovají se nestandardně. Přes nás žádné informace nejdou, na nic se nás neptali a rovnou tam posílají chlapa. Takže kluci na okresu jsou nervózní a budou potřebovat asistenci.“

Nerozuměl jsem, proč by si měli nechat na okres posílat z hlavní správy zrovna nějakého zelenáče. Jestli půjde o nějaký zapeklitý případ, rozhodně jim tam moc nepomůžu. Svou obavu jsem si nenechal pro sebe.

„Nebojte se. Umíte s každým vyjít, určitě tam budete co k čemu. Jde o důvěru, tím jsem si jistý, Rakušáci nevěří našim a chtějí to dozorovat. Vy to budete umět vyzehlit. Určitě to nakonec nebude tak horké.“

Pokrčil jsem rameny, strčil si složku pod paži a odešel jsem s pocitem, že mi ředitel přidělil otravný úkol, který nikdo jiný dělat nechtěl. Hodili to prostě na nováčka.

„A žádost o služební vůz berte jako vyřízenou,“ volal na mě ještě mezi dveřmi. Byl to docela milý chlapík, škoda že mu do konce kariéry zbývaly pouhé měsíce. Nedoostal prověrku.

Vyrazil jsem hned druhý den. Nevím, jestli jsem to udělal proto, že jsem se někde ve skrytu duše těšil, že se konečně namočím do skutečné policejní práce, nebo čistě z toho důvodu, abych to měl všechno za sebou.

Možná od všeho trochu. Navíc bylo léto, takže jsem

si mohl představovat, že jedu na venkov na dovolenou. Třeba se najde pár chvil na procházku v lese nebo na nějaké to orosené pivečko před vesnickou hospodou, maloval jsem si následující dny.

Ty dny se nakonec poněkud protáhly a k dovolené to mělo daleko. Vlastně to byl tak silný zážitek, že si ho ponesu až do konce života. Ale to předbíhám.

Ráno jsem si v práci vyzvedl bílý favorit. Byl to jeden z těch prvních vozů, které na ministerstvo přišly ještě předtím, než se tyhle škodovky dostaly na běžný trh. Měl už něco najeto.

Ovšem pro mě, který nikdy auto nevlastnil, nemělo chybu. Pustil jsem si rádio a vydal se na cestu, následován tmavými mraky, které mě jako osudové znamení neopustily po celou dobu.

Do cíle jsem dorazil ještě před obědem, což jsem považoval za skvělý čas. Po krátkém seznámení s celou mordpartou se ze skupiny vydělili tři chlapi, kteří měli s případem nejvíce co do činění. Vzali mě s sebou na oběd do místní vyhlášené pivnice.

U hospodského stolu docela zapadli mezi ostatní štamgasty. Ze všeho nejvíc připomínali partu tatíků, kteří už příliš nedbají na zevnějšek, ve volných chvílích koukají v televizi na fotbal a upíjejí k tomu lahvové pivo. Ovšem jejich oči tuhle kamufláž zrazovaly. Vyzářovala z nich ostražitost a inteligence.

Vešel tomu major Částka. Vychrtlý, prošedivělý vlk s knírem zažloutlým od tabáku. Kouřil jednu za druhou a jeho pohled neuroticky poskakoval mezi přítomnými.

Jeho kolegové, vyšetřovatelé Vostrý a Hrdlička, pak v kontrastu s ním působili jako uvážliví klidasové. Hrdlič-

ka byl vazba, takový ten skříňovitý typ s kulatou hlavou vzbuzující respekt, zatímco Vostrý byl po všech stránkách průměrný chlapík v košili, která byla propocená, i když se venku schylovalo k dešti a žádné horko zrovna nepanovalo.

„Takže nám pomůžeš, jo?“ zeptal se Částka poté, co jsme si objednali segedínský guláš, jedinou hotovku, která ještě zbyla na lístku.

Všichni ti chlapi mi automaticky tykali. Prvních pár minut jsem z toho byl rozmrzelý. Byl jsem přece úředník z Prahy, magistr... Rychle jsem si ale uvědomil, jak mě tihle pánové vidí. Jako mladého kluka, který jim bude asistovat s podružnostmi.

„Ten Rakušák už je na místě, takže hned vyrazíme,“ konstatoval Hrdlička. „Máš představu, co tady vyšetřujeme?“

Než jsem stačil cokoli říct, přidal se Vostrý. „Budeš ho muset trochu zpacifikovat. Určitě si myslí, že jsme nějaký blbecci. Voni si tam snad představují, že je to tady jako v Rusku nebo co.“

Na stole přistály čtyři talíře plné mastné šlichty, v níž plavaly houskové knedlíky. Pustili jsme se do jídla a já byl rád, že můžu chvíli přemýšlet, jak naložit s důvěrou, kterou v mé schopnosti právě vložili.

„Kam vlastně vyrazíme?“ zeptal jsem se nesměle po obědě.

„Na místo činu. Ten Rakušák už je ve vsi a chtěl by si to tam vočíhnout. Asi nám nevěří, že jsme si toho jeho krajana nevycucali z prstu,“ vysvětloval Vostrý.

Na okresní správě jsem se tedy moc neohřál. Ani mě nenapadlo ptát se po ubytování, jen jsem doufal, že chla-

pi mají vše zajištěné. Favorit zůstal před budovou a já nastoupil do žigulíku, který se po několika málo kilometrech zcela zaplnil kouřem z šéfových cigaret.

Po hodině jízdy se rovná krajina začala vlnit, lány se rozdělily na menší políčka a nakonec je pohltily lesy. Vesnic ubývalo a silnice se zhoršovaly. V závěru jsme se kodrcali hustým lesem po zcela rozbité asfaltce.

Mraky, které mne doprovázely celý den, se konečně rozhodly splnit výhrůžku. Setmělo se a začalo lít jako z konve.

„Sem už se nesmělo,“ houkl na mě Hrdlička přes vrzání stěračů, když jsme minuli opuštěnou strážní budku. „Dál už mohli jenom místní, lesáci a samozřejmě péesáci.“

Po několika stech metrů jsme minuli objekt Pohraniční stráže. Jedna velká ubytovna, menší barák velitelství, kotce s vlačáky, několik zaparkovaných gazíků. Zjevně to tu pořád fungovalo. Přemýšlel jsem, kolik jich tady je.

„Celá jedna rota,“ řekl Částka. „Po okolí je jich víc, jsou od sebe ani ne deset kilometrů. Ale co se tady dělo, o tom jsme my neměli páru.“

Žluté reflektory žigulíku se marně snažily rozehnat provazce vody. Ploužili jsme se krokem a já jsem přes zamlžená okýnka nasával tísnivou atmosféru konce světa. Jaké to asi bylo, hlídat tady dráty? Být zavřený na ubikaci uprostřed lesů, k civilizaci dál než k ostré stříbě, na hrázi socialismu? Se samopalem v ruce hlídat kopečky proti vlastním lidem a přitom pokukovat na druhou stranu?

Ještě víc mě ale zajímalo, kam vlastně jedeme. Vesnice v pásmu. Kdo tady mohl proboha bydlet? Jak se tady dalo žít? Pak jsem si uvědomil, že donedávna jsme v takovém pásmu žili všichni, a mnozí z nás to ani nevnímali.

4

Začalo to nevinně, jako rutinní úkol.

Žádost z tiskového oddělení.

„Chtějí nějaký výživný přehled objasněnosti vražd. A pár perliček k tomu, nějaké ty zapeklité případy, pomníčky a tak. Něco, co by se líbilo novinářům,“ popisovala kolegyně.

Tomáš překvapeně vzhlédl. „To je nějaká inovace? My se chceme líbit novinářům?“

Archivářka pokrčila rameny. „Nová mluvčí. Přišla z novin, prý chce zlepšit vztahy policie s médii.“

„Tak ať si novináři nevymýšlí a hned budou ty vztahy lepší,“ zasmál se Tomáš a hlavou se mu mihla vzpomínka na předchozí léto. Ne, novináři nebyli zrovna jeho oblíbenci.

Jako kdyby četla jeho myšlenky, archivářka se omluvně usmála. „Polednici tam samozřejmě máte zahrnout taky.“

Jak jinak, napadlo ho. Ale nestěžoval si. Vrhł se do práce. A když se zaměřil na beznadějně promlčené případy, našel i to, co ho nakonec dovedlo až do Novotného kanceláře.

Pasečky. Nikdy o té osadě neslyšel. Ale to málo, co našel ve spisech, ho neobyčejně zaujalo. Navíc to mělo všechny příznaky novinářsky vděčného případu.

Když byl se svým úkolem hotový, pozhasínal světla na chodbách ztichlého pracoviště, odkud většinou odcházel jako poslední. Domů šel pěšky, cestou ještě zavolal do čínské restaurace, takže jeho oblíbená voňavá a křehká kachna už na něj čekala napěchovaná v polystyrenové krabičce.

Servírka se na něho úslužně usmívala, ale jako vždy v tom úsměvu cítil také špetku lítosti. Chlap, který si chodí každý den pro jídlo s sebou, vzbuzuje soucit.

Doma do sebe naházel jídlo, uvařil si kafe a ubalil si cigaretu. Pustil si desku skupiny Tiamat. Výjimečně nikoli *Wildhoney*, ale jednu z těch pozdějších, kde kapela trochu upustila od hypnotického doom metalu.

Byl utahaný, záda ho bolela od toho věčného sezení. Lehl si do postele a otevřel knížku. Po půlhodině mu vypadla z ruky. Byl příliš unavený na to, aby zhasl lampičku.

Jeho mozek ale ve spánku nezahálel. A tak když se probudil, věděl to. Věděl, že Pasečky nejsou jen tak ledajaký pomníček.

Pasečky jsou případ, který by mohl Tomáše vrátit do hry.

§ § §

Vjeli jsme do mělkého údolíčka, obehnaného ze všech stran vysokými smrky. Nebe se nad ním černalo jako poklice, která se každou chvíli zavře docela. Stálo tu několik domů, navlečených na šňůru potoka.

„Pasečky jsou vlastně obydlená cesta,“ žertoval Vostrý. „Když pojedeme dál, narazíme na pár dalších baráků. A když se vyjede z lesa, stojí tam kravín. Kvůli JZD tady vlastně ti lidi mohli zůstat. Někdo dělal v kravíně, pár lidí zase pro lesy.“

„A ještě na posádku chodí pár místních dělat,“ otočil se na mě Částka. „Až to tady péesáci rozpustí, bude tady zaděláno na průser.“

„Před válkou to prý byla velká osada s kostelem a hřbitovem. Ovšem z toho jsou dneska už jen ruiny,“ dodal Hrdlička. „Většina domů taky zmizela.“

Částka zpomalil a sjel z cesty na kluzký dřevěný můstek vedoucí přes potok. Pokračovali jsme po blátivé cestě k malému stavení se stodolou, téměř skrytému pod mohutnými korunami lip. Dřevěná vrata byla zčernalá stářím.

„Tak jsme tady,“ řekl Částka a vypnul motor.

„A kde je ten Rakušák? Ví vůbec, kam má jít?“ zajímal se Vostrý. Otočil se na mě. „Tys mu to říkal?“

„Já s ním vůbec nebyl ve spojení,“ ohradil jsem se. „Myslel jsem, že jste se s ním domlouvali vy.“

„Hele,“ poklepal mi na rameno Hrdlička. „Myslím, že si to našel sám.“

Stál u domku, přilepený ke zdi, aby se vešel do úzkého prostoru, chráněného převisem střechy. I tak měl větrovku nasáklou vodou, až se leskla. Nesměle na nás mávl, ale z úkrytu nevycházel.

Vystoupili jsme z vozu. Aktovky nad hlavou nás před lijákem příliš neochránily. Během několika vteřin jsme byli promoklí na kost.

Vostrý otevřel kufr a podal mi dvě akumulátorové svítilny. „Není tam elektrika, prý ji už dávno odhlásil.“

Muž se nám konečně vydal vstříc. Byl drobný, ale nesl se rovně jako pravítko, jako kdyby chtěl ještě o kousek povyrůst. Obličej měl ošlehaný, vrásčitý a do hněda opálený, oči světlé, snad modré, vlasy tmavě blond. Vypadal na pětáctyřicet, ale asi mu bylo o dost víc.

„Helge Prohazka,“ představil se a krátce po nás blýsknul úsměvem.

Částka bez námahy odstranil pečeť z vrat, byla tam stejně jenom na ozdobu. Ještě než jsme vešli na malý dvorek, ukázal na zem před vjezdem. V bahně zůstaly patrně zbytky hmoty na odlévání otisků.

„Tady jsme sebrali ty pneumatiky a tu šlápotu.“

Na dveřích domku byla další pečeť. Uvnitř nebylo o moc tepleji než venku, ale aspoň tam nepršelo. Otřepali jsme ze sebe těch několik kapek, které se nám ještě nestihly vsáknout do oděvu.

Čekal jsem, že ucítím pach smrti, pozůstatek přítomnosti mrtvého těla. Nic takového jsem ale nezaznamenal, jenom prach a vlhkost.

Domek měl pouze dvě obývané místnosti, ložnici a kuchyni. Vostrý nás zavedl do kuchyně. Venkovní příšeří sem nepustilo moc světla, takže jsme se museli spolehnout na kužely baterek.

Stáli jsme tam jako nějaká exkurze do zámeckých komnat. Vostrý hrál průvodce, my ostatní turisty. Já si vzal na starost našeho zahraničního hosta a snažil jsem se o jakýsi simultánní překlad. Prohazka jen mlčel a přikyvoval na znamení, že mi rozumí.

„Kdyby mu nepřišel důchod, asi by tady visel doteď,“ povídal Vostrý. „Poštačka ho dobře znala, vždycky na ni patnáctýho čekal. Když neotvíral, vešla do domu

a uviděla, co se mu stalo. Byl mrtvej dva dny, určitě ne o moc dýl.“

Ukázal na strop, kde visela skoba pro zavěšení petrolejky. „Lampu sundali, položili na stůl. Na skobě byla přivázaná smyčka. A támhle je ta židle.“

Světelný paprsek pod oknem odhalil povalenou židli. Ležela na boku, jako pošlé zvíře, dost daleko od místa oběšení.

„Tahle informace ve zprávě ještě není, ale zjistili jsme, že je tu nachcáno. A nejen pod mrtvolou, jak je to obvyklý, ale i na tý židli. Je celá od chcanek.“

Vostrý se na nás významně podíval. Pokrčil jsem rameny na znamení, že nevím, co si o tom mám myslet.

„Když se člověk oběsí, tak po nějaký době pustí všechno, co v sobě má. Vždycky jsou pochcaný, někdy i posraný,“ vysvětloval. „Jenže tenhle pan Zahrádka se musel pochcat, ještě když byl naživu a na tý židli stál.“

Přeložil jsem informaci Prohazkovi a položil Vostrému otázku, jestli to pro vyšetřování něco znamená.

„Znamená to, že měl strach. Měl takovej strach ze smrti, že se z toho pochcal.“

5

Hned následující den ráno Tomáš urychleně dokončil soupis pro tiskovou mluvčí. Odvedl dobrou práci. Kdyby to nepsal on, ale někdo jiný, odměny k výplatě by ho neminuly.

O dva dny později se jím připravené tabulky a bulvární detaily z nedořešených zločinů objevily ve všech možných médiích.

O Pasečkách se tam ale nepsalo. Tomáš je v podkladech zamlčel, nechtěl, aby o tom někdo věděl – zatím. Potřeboval si to všechno v klidu srovnat v hlavě.

Zavřel se v pracovně a začal dokumenty studovat hlouběji. Četl ve spisech, prohlížel podpůrnou dokumentaci, zkoumal předpisy a zákony platící v době vykonání činu.

Brzy přišel na to, že je to všechno ještě podivnější, než se zdálo. Nesrovnalostí tu bylo požehnaně.

A možná by jich našel ještě víc, kdyby byly složky kompletní. Jenže spousta dokumentů chyběla, skutečný stav neodpovídal soupisce. Možná se to jenom poztrácelo. To však nebylo v tomhle archivu obvyklé.

Když ho sem přeložili, zařekl se, že se nebude litovat. Pocit křivdy sice úplně strávit nedokázal, ale podařilo se mu ho alespoň utlumit. Raději se soustředil na to, co mu tohle místo, ta kobka plná plechových regálů a tajemně vonících složek, nabízí. Moře

času. Hory informací. Databáze úspěchů a selhání celého jednoho kraje roky a roky nazpátek.

Vždycky rád studoval staré případy. Teď to byla jeho práce. Brzy se v archivu orientoval jako jakýkoli jiný pracovník. A po čase se z něj stal specialista na násilnou trestnou činnost. I proto dostal ten úkol pro tiskové oddělení právě on.

Celé měsíce se utvrzoval v tom, že archiv je pro něho jen přestupní stanice. Že je tady jenom schovaný, než se bouře přežene. Jenže bouře se přehnala už dávno, hřmění se ozývalo už jen zdálky – a Tomáš pořád trčel v archivu.

Nějakou dobu ještě sám sebe udržoval v domnění, že tady studuje, učí se od svých předchůdců, vniká do mysli zločinců, ale nakonec si to musel přiznat.

Snadno se odsud nedostane. Na kriminálku ho jen tak zpátky nevezmou. Bude si to muset zasloužit. Udělat dojem, předvést se. Nebo získat páku. Dosta- tečně silnou, aby se s její pomocí vykoupil ze sklepa zpátky na světlo.

Tyhle myšlenky se Tomášovi honily hlavou, když listoval stránkami spisu. Rozhodl se, že si veškerou dokumentaci týkající se Paseček odnese domů. To by bylo, aby něco nevymyslel.

Když si ten večer na složky vypisoval výpůjčku, narazil na to jméno. Jméno člověka, který se před několika lety v tomhle archivu zastavil a spisy si na pár dní půjčil.

Ondřej Novotný.

„Podle vašeho názoru je tedy vyloučené, aby šlo o sebevraždu?“ zeptal se Helge Prohazka.

„Rozhodně je pravděpodobnější vysvětlení, že mu někdo pomohl. Zřejmě ho někdo k oběšení donutil. Jak to udělal, jestli pod nějakou pohrůžkou nebo jinak, to nevím. Ale nezdá se, že by před úmrtím došlo k zápasu. Řekl bych, že oprátku si na krk uvázal sám Zahrádka,“ odpověděl Hrdlička.

Prohazka zachovával skeptický výraz. Něco se mu nelíbilo.

„Vy tedy chcete, abychom zahájili pátrání v Rakousku. Biologické stopy nemáte. Jediné stopy jsou kus provazu, který si může koupit každý, kdo přejede přes hraniční přechod do nejbližšího obchodu, a otisky pneumatik automobilu...“

„Nezapomeňte, že z toho auta někdo vystoupil. Máme také otisk podrážky,“ poznamenal Hrdlička.

Rakušan se podrábnil na zátylku. „Budu si muset projít celý spis. Jistě chápete, že jde o závažný trestný čin.“

„Co jsem vám říkal,“ utrousil Vostrý. „Bude to sabotovat.“

To jsem se Prohazkovi přeložit neodvážil. Raději jsem se českých kolegů zeptal, jestli pro něho mají kopii spisu.

Hrdlička vyndal z aktovky složku a podal ji Prohazkovi. Ten ji prolistoval a překvapeně se na nás podíval.

„To je celé v češtině.“

Teď se zase Češi podívali na mě. Otázka v jejich očích byla jasná: co s tím hodlám dělat? Měl bych sehnat soudního překladatele, to by byl správný postup. Anebo zvolit operativní řešení. Než jsem ale stihl cokoli říct, Prohazka přišel s vlastním návrhem.

„Kde jste ubytovaný?“ zeptal se mě.

Připustil jsem, že zatím nikde.

„Co kdybyste zůstal se mnou? Mám tu ve vsi pronajatý pokoj. Pokud vím, mají tam volné místo. Budeme mít dost času se tím probrat. Je tam i telefon, takže budeme ve spojení s centrálou.“

Nevěděl jsem, co na to říct. Mí kolegové se však tvářili, že jim taková nabídka vytrhne trn z paty. Bůhví jestli pro mě vůbec nějaké ubytování zajistili.

„Rakouská policie náklady za vás ráda zaplatí,“ vyložil na stůl poslední trumf Prohazka, čímž celou záležitost uzavřel.

Hrdlička s Vostrým zůstali v domě nebohého pana Zahrádky, zatímco Částka nás dovezl těch několik desítek metrů ke stavení s ručně vyvedenou plachtou ZIMMER FREI na plotě. Při bližším zkoumání jsem zjistil, že jde o prostěradlo, které teď vlhce pleskalo do pletiva.

Působilo to poněkud neseriózně, ovšem za plotem se vyjímal krásná kamenná chalupa s polovalbovou střechou, zkosenu nad průčelím pobitým dřevěnými prkny. Sněhobílá omítka s tmavými čtverci nevelkých oken budila pocit útulnosti.

Ukázalo se, že patří manželskému páru z krajského města. Jmenovali se Robert a Magda Soukupovi a tvořili značně nesourodou dvojici. Robert měl v sobě něco studeného, ruku při pozdravu ani nestiskl. Za kulatými brýlemi na mě bázně mrkala jeho malá očka, která jako by neustále hledala únikovou cestu. Jeho žena Magda byla očividně z úplně jiného těsta. Široký úsměv, šlachovité ruce, horké dlaně. Vlasy černé jako uhlí, rty lemované tenkými vráskami.